

מסורת הש"ס

- (א) נדרים מה"ט (ט) רש"י,
- (ב) סוטה מה"ט (ד) ופירי משהר
- (ג) שש"ל מתקן רש"י
- (ד) פירוש יהושע אה"ת רש"י,
- (ה) ופעולה (ח) (ו) ועולמות
- (ז) כמנין ש"י רש"י (ח) (ט) דרן
- מתנ:

הגרות הב"ח

- (א) גמ' בן עוזאל (מסכת סוטה)
- מאי סברת מתימא ויבי' ס"א
- וכן פי' דפריש ורואה סבר:
- (ב) תוה"ד ר"ל ל"ו וקאמר
- כינו מתניתין:

מוסף רש"י

ויהא עון תלמי בראשו.
שאלה אצלו המורה הנגלה
אזכר על ידו (נדרים מה"ט).

כל מתנה שאינה שאם
הקדישה מוקדשת. שאם
כל כך נכרות המקבל, שאם
הקדישה איה מוקדשת, איה
מנה (שם). ומשנה. כן
מנה ובימימה של שנה
מדיני (סוטה מה"ט). גמרא.
וזו היא כפרת שני המנאים
למחוסים שמקדישים דברים
הראשונים הפחיתים לפרנס
ולתן כסף טעם, כמו שעשו
האמוראים אחר המנאים,
שפירשו דברי המנאים
שנפטרין וקבעו כן גמרא,
ואתו דיוק עניני המנאים
נקרא הש"ס (שם). הלכות.
הלכה למשה מסיני, כן נוד
ולמד דיוקן עקומים חלין
מחלין עשר נטיעות ערכה
ויספור סתים (שם). דקדוקין
תורה. יריבו ארומים דקדוקין
לדורש כסן יריבו וטעוטי,
כון האמת הלוואה השטם,
שקדקה המורה נגלה,
לכסות את יריבו ללמד (שם).
דקדוקין סופרים. שהסופרים
לקדקו חמץ מעשה השנים,
ולהחמיר לעשות סני ארומים
למורה וגורו מרות הלכות
אל האדם מן העברים,
ודמותו בכבודו (ל) גר
הכל לקבל תורה עליו חזן
מדבר אחד אין מקבלין התם,
ר' יוסף אומר אפילו דקדוק
אלת דקדוקין סופרים (שם).

ורקין וחמורין. דברים
הלמדן בק"ו, שיעטין לזון
מעמלן לכל אדם ולא פירשו
כלם שנים (שם). וגדוה
שדות דברים הלמדן גי'ג
(שם). ותקופות. שנתון
ליזון חמה ולבנה (שם).
וגמטריאות. דברים הלמדן
לזון גמטריה, כון ששן
(ירמיהו ט) ככל ג'ג"ט
ג'ש, כשדים, לב קמי (שם)
לג) ג'ג"ט ג'ש, סהיה
מנון ג'ג"ט ג'ש, וכן לפי
מנין הארומים, כון כסם
מירוש שלשים יום, מקדוש
יהיה, יהיה גמטריה
לששים היו (סוטה מה"ט).
ומשלות כובסים ומשלות
שועלים. שיעור דקדוקין
למה מתמלא ומתקנה וקונים
אזן כובסים ופועלים כון
(סנהדרין לט) מאזין זכ
אזנת אלכו כונס (סוטה
מה"ט). שיחת שדים ושיחת
דקדקים ושיחת מלאכי
השרה. לא ידענו מאי היא
(שם). היות דאבי רובא.
כל ארבעה להו לאבי רובא
היה מספקת להו ובעלן זמן
אל לנו כון כסן מלאכי
אמוראים שנתמו (שם). כל
עוף שפורח עליו שנהרץ.
שחי מתלים השרת מתקבצין
סניו לשעות דברי תורה
ספיו (שם).

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קלד.

עין משפט נר מצוה

קבא א מיי פ"ו מהלכות
נדרים הל' טו סמג
לאון נדרים טו"ש י"ד ס"י
כח ספק ט:
קבר ב מיי פ"ד מהל'
מלכות הל' א סמג
עשין ט טו"ש ט"ח ס"י
רעט ספק א:
קבא ג מיי טס הל' ט
סמג טס טו"ש ט'
טו"ס ס"י רפ ספק ב:
קבר ד מיי פ"ג מהלכות
יעוס הל' א סמג עשין
ט טו"ש ט' אה"ע ס"י קני
ספק ו:

תורה אור השלם

1 להנהיג אהבי יש
ואצותיהם אמלא:
משלי כ א

מוסף תוספות

א. ד"מי' לשתתה מתנה
היא. ר"ן נדרים מה"ט.

רבינו גרשום

ואם אין אהב יכול להוציא
מה שמכרתי והקדשתי
משום דממון שלי הוא
דלחכי מביתי והקדשתי
תחלה כיו שתתא מחזקת
המתנה בידו כי אין יכול
להחזיר מה שנתתי להם
דמאחר שהיית מרוחק מה
שנתתי להם משלי נתתי ולא
משל אביהן ולא עברתי על
דעת הנותן דכי היכי
דהקדשתי ומכרתי משלי
ה"י החזרתי משלי: הטיח
עלי. כלומר נחמתי ונתן בן
עוזיאל: מעיקרא מאי סבר.
הכי בני מאי שנת אבא
הקדיש קורס שהחזיר.
משום דחישת למעשה בית
מורו: ויהא עון ביטול
הנדר דכתיב אל יחל דברו:
אמר הכובים כל מתנה
שאינה שאם הקדישה
מוקדשת אינה מתנה. וה"ו
הכי כבורא ליה לינתן כון
עוזיאל איה הממון שלי שאני
יכול למכור ולהקדישן כן
מה שאני מחזיר משלי אני
מחזיר דברי מוכר והקדיש
תחלה כיו שתתא מחזקת
בידו המתנה: גדול
שבבנינים:
תלמוד. זו הלכה: הלכות.
אזכר ביריות כון ספרי
וספרא: הגדות. מדיניות:
לקדוקין תורה. כון חסרות
והיות מסורות: דקדוקין
סופרים. כל חשבון שמתו
הכמים כון חמש עשרה
בשים פוטותו כו' וישבון
השניות ובגון המשה דברים
נאמרו בנבלת עוף טהור:
שיחת שדים. שהיה יורע
להחזיק ולהשביעין בשם:
ושיחת דקלים. שהיה יורע
לחלוש דבר שבתמלא:
השרה דקלים ושתעקור:
ושיחת מלאכי השרה.
שהיה יורע להשביעין בשם:
הואיל ושאר רובא. היו
יכולין לחזקן: פ"ס האומר
זה בני נאפטור את
אשתו מן היבום כדמפ"י
בשם: זה אחי אינו נאמן.
בשם: היו י אחין רובא אחד
מדינתה הים ואמר אחים
אמרו ואמר אחים מן האחים
אני מכיר שאמרו הוא וטול
עמנו בנחלה אינו נאמן
במירוס ושאר אחים אינם
מכירים אותו לא ימנע להם
בנחלה שלא יהיו מצמצמן
לו מנחלתן. אבל אותו

בל מתנה שאינה שאם הקדישה מוקדשת כו'. ואם תאמר דלמך לקמן
צפירקין (דף קלו'): הלא לך אתרובו במתנה ע"מ שמתחזרו לך
החזירו יאל אע"פ שלא היה יכול להקדישו דכיון דלמך לי מידי דחזי
לי קאמר דקאמר לקמן יש לומר דהתם יכול להקדישו כל זמן
שהוא צדו שלא יהנו אחרים ממנו:
אבל הכא לא היה יכול להקדישו כלל
ולר"י נראה דלא תליא מתנה בהקדש
דאפילו אינו יכול להקדיש היא מתנה
והכי פ"י כל מתנה שאינה כו'
כלומר שגרועה מאת שלא נתנה אלא
ע"מ שיאכל אצו ולא דוקא נקט
שאם הקדישה אינה מוקדשת שהרי
לא היה יכול לעשות ממנה כלום ולא
נתנה כלל אלא ע"מ שיאכל אצו
כדלמרי"ג נדרים (דף מה). לחד
לשאל דסעודה מוכחת עליו ולא נקט
שאם הקדישה אלא משום דמעשה הכי
הוא אי להסוף לינשא דמפרש [התם] (ט)
כדלמרי"ג נדרים (דף מה). לחד
אמר לו אם שלי הן הרי הן מוקדשין
לשמים אמר לו לא נתתי לך את שלי
שתקדישם לשמים אמר לו לא נתתי לי
את שלך אלא שתהא אתה ואביך אוכלין
ישותין ומרצין זה לזה ויהא עון תלוי
בראשו אמרו חכמים "כל מתנה שאינה
שאם הקדישה מוקדשת אינה מתנה: (ג) תנו
רבנן שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן
שלשים מהן ראויים שתשרה עליהן שכינה
כ"במשה רבינו שלשים מהן ראויים שתעמוד
להן חמה כיהושע בן נון עשרים בינוניים
גדול שבכולם יונתן בן עוזיאל קטן שבכולן
רבן יוחנן בן זכאי אמרו עליו על רבן יוחנן
בן זכאי שלא הגיה מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות דקדוקין תורה
דקדוקין סופרים וקלין וחמורין וגזרות שוות ותקופות וגמטריאות ומשלות
כובסים ומשלות שועלים שיחת שדים ושיחת דקלים ושיחת מלאכי
השרת ודבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן היות דאבי
ורבא לקיים מה שנאמר להנהיג אהבי יש ואוצרותיהם אמלא וכי מאחר
דקטן שבכולם כן גדול שבכולם על אחת כמה וכמה אמרו עליו על יונתן בן
עוזיאל בשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו נשרף: **מתני'** - האומר
זה בני נאמן זה אחי אינו נאמן ייטול עמו בחלקו מת יחזור נכסים
למקומן נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו: **גמ'** זה בני נאמן למאי
הלכתא אמר רב יהודה אמר שמואל ליורשו יולפפור את אשתו מן היבום
ליורשו

ועבר על דעת הנותן וגם ההקדש לא חל וה"י כיון שעברת על
דברי המת המתנה אינה מתנה והחזרה אינה חזרה כי התם
דמתנה בטילה וגם ההקדש לא נתפס. ומיהו לא דמו דהתם פריש
ליה בהדיא ואינו לפניך אלא ע"מ שיבא אצו ויאכל זו אכל הכא
סמתא קיהיב ליה ליונתן ולא פירש
ע"מ שתתנה בהן אמה ולא בני הלכך
לגמרי יהב ליה לעשות זה כלאונו
והיינו דקאמר ליה כשם שלא אמה יכול
להחזיר מה שמכרתי דהתם מיהא
מודית לי דהא ע"מ ליהנות אני בהן
נתנס לי אי אמה יכול להחזיר מה
שהחזרתי דע"כ אין מתנה לחלףין
דאם איני יכול ליהנות לבניו א"כ גם
אני בעצמי איני יכול ליהנות בהן
כדלמך גבי מעשה דבית חורון דכיון
דמתנה לו ליהנות ע"מ שלא יקדיש לא
הוי מתנה כלל ה"י אם איתא דלדעת
כן עשה שלא יהא לי רשות ליתן
לבניו או לכל מי שארצה א"כ גם אני
לא אוכל למכור לאחרים או להקדיש
אלא מאי אית לך למימר אמאי הויא
מכרתי מכירה והקדישי הקדש משום
דלא פירש מילי ויה"ו גבי חזרה הלא
לא פירש מידי אצו ויה"ו גבי מעשה דבית
חורון כיון דפירש פירש ושמאי לא
הוה דייק מעיקרא אכירה והקדש
דמכר יהונתן והקדיש: פטיה עליו.
כמו הטיח דברים כלפי מעלה (תענית
דף מה). כלומר שיעניי דרך ציון
ונלחמי ונתלחל דבדיתותא הוא: והוא
סבר. שמאי דפרישתי לעיל כן
נראה בעיני. וי"מ דליונתן קאי שמכר
והקדיש תחלה ולא רצה להחזיר
לבניו ולא נהירא. ואיכא ספרים
דמתב זהו (ט) מעיקרא סבר: והיה
משיא אס בנו. והיה חפץ לזמן את
אצו לסעודתו: ואינו לפניך.
וזמסת נדרים [מתנ]. מתרלין אפי' היכה
דקא אכר ליה הרי הן לפניך ויבא
אצו ויאכל עמנו נמי מיירי ואפ"ה
לא הויא מתנה דמ"מ מוכיח דבשביל
שיאכל אצו הוא עושה ולא נתכוין
למת לו מתנה גמורה וקאמרין התם
דכלל דסיפא קתאי לאתויי דקמי כל מתנה
שאינה כו': ויהא עון סנוי כו'. שעל ידי שאני
מקבל מתנה שלך והיא אינה מתנה נמצאתם
חוטאין והנה זה משל זה וקעבריתו אלא
יחל צממדין לן: הכי גרסינן אמרו חכמים
כל מתנה שאינה שאם הקדישה מוקדשת
אם הקדישה אינה מתנה. כלומר כל
מתנה שאין דין זה נוהג בה שיהא מוקדשת
אם הקדישה אינה מתנה האלא ויגלה
דעמו ש"מ כן נתנה לו שלי יקדישם
ולעיל הוא גבי הירושת נכסיו ליהנות
כיון שלא היה בנו נוהג כשורה ע"מ
שילי יחזיר לבניו נתן לו יונתן סבר
כיון דקאמר ליה לעשות זה כלאונו
ולמשה נמי עמדה חמה דנפקא לן
במסכת ע"ז (דף מה). אהל [דברים
ב] אהל ויהושע ג] אהל משום דאין
חשובין כל כך כמשה תלאן ציהושע:
גמרא. סברת המשניות כעין שאנו
מפרשין עליהן לא שנו כו' חסורי
מחסרה כו': **הלכות**. הלכה למשה
מסיני: **הגדות**. מדרשי פסוק כגון
תנחומא וצ"ר ויקרא רבה: **דקדוקי תורה**.
וי"ו דוחה לכס הטמא (ויקרא א) דמרבין
מיניה (ט) דס השרץ: **דקדוקי סופרים**.
כגון גזירות שגורו חכמים שלא יבא
לידי איסור תורה: וקלים וחמורים.
שאדם דן מעצמו: **גזירות שוות**.
כגון ילין קיחה קיחה שמה עפרון
(קדושין ג דף). **תקופות**. מולד
הלבנה: **וגמטריאות**. כגון אנכי
שמות ב] אלא נפשי כתיב יבית ירט
צמדכר כב] יראה אמתה נטמה
(שבת דף קה). **ומשולם כובסין**. לזכר
כך זה ללמוד דברי תורה כדכתיב
(קהל יב) תקן משלם יבית וכתבי
להבין משל ומלילה (משל א) **שיחה שדים**.
השבעים ונפקא מינה לעשות
לפרוה: **וישיחה דקלים**. שבני אדם
רגילים לדבר על הדקלים כדכתיב
בשלמה וידבר על העצים (מלכים
א ד): **וישיחה מלאכי השרת**. להשבעים:
מעשה מרכבה. שצמחוקאל [א]:
היות דאבי רובא. שהקשו משניות
וצרייתות טובא ומיראוס: להנהיג
אהבי יש. עולמות (וכל כך למה
כי אורחותיהם מלאים כל טוב דברי
תורה וזממה: **גדול שבכולם על אחת
כמה וכמה**. להבין דבר מתוך דבר
יומר ויותר: **מתני'** האומר זה בני
נאמן. בגמרא מפרש למאי הלכתא: זה
אחי אינו נאמן. להורישו עם אחיו
שהרי אינו ממירין אותו כדמפרש
בגמרא [קהל]: **ויטול עמו בחלקו**.
כגון אס שנים הן לבד הספק יש
לך לחלוק ג' שדות זה נוטל שדה
ומתלה זה נוטל שדה ומתלה זה
נוטל שדה אמת מן השלש וחצי
השדה שיש לי מתחלק אתן לך וחצי
האחר ציד אחי הוא הבא לך רציה
וטול: **מש**. שיעטן יחזור כובסים.
לשבת לו מחלקו: **למקומן**. כלומר
למי שנתנס לו אכל שאל אחין אין
יורשים עמו דלמך להו האי הרי
החוקתם בנחלה הראויה לו לשבת
מאצו אותה טלו לכס שהרי לא מחל
לכס חלקו ואכתי עד השתא בתורת
גזל ישנה צידכם ועתה תירשו אותה
חלק מן הדין וגם אני אירש חלקי
שנתמי לו כמו כן דנמלניו כולנו
שוין בנחלתו: **נפלה לו ירושה**.
לספק בחיי ממקום אחר או קנה
נכסים ועכשיו מת יירשו אחיו של
מעיד עמו דהא קא מודי להו שאחיהם
הוא: **גמ'**

שמכירו ומורה שאחיו הוא יטול עמו בחלקו חצי: ואם מת. בלא יורש אותו אח שבא. יחזור הנכסים למקומן. לזה האב בלבד שנתן לו חלקו: נפלו לו נכסים ממקום אחר. לאותו אח שבא ומת: יירשו אחיו עמו עם זה השרה בו שהוא אחיהן הוואיל והוא מורה שאחיהן היה: למאי הלכתא. קא תני האומר זה בני נאמן: